

Ријеч Пиве

Плужине, година VI, број 53/54, септембар/октобар 2021. Бесплатан примјерак.

ЈЕСЕЊИ ДАН У МРАТИЊУ

**Само четрдесет
димова у насељу
које је имало шест
хиљада становника**

Дамјанови потомци у Пиви имали племенске капетане

СТРАНЕ 21 - 23

Кајак авантура и љепотица Тара

СТРАНЕ 12 - 13

Од огњишта до електрификације

СТРАНА 17

Весни Контић прва награда

СТРАНА 15

Најљепши су ђачки дани

СТРАНЕ 18 - 19

ИМПРЕСУМ

Министарство културе Црне горе у Евиденцији медија под редним бројем 778. од 7. 10. 2016. године уписало је штампани медиј „Ријеч Пиве“ чији је оснивач издавачко предузеће “Наша Пива” д.о.о.

Главни и одговорни уредник:
Радмило Тадић

Уређивачки одбор:
др Раденко Пејовић, др Златко Булић, Наташа Лучић,
Миленко Мишко Мићановић, Мироје Вуковић, Жељко Шапурић

e-mail: rijec.pive@gmail.com

УМЈЕСТО УВОДНИКА

ЗАШТО ВОЛИМ ПИВУ

Постоји више разлога због којих могу рећи да волим Пиву. Прије свега Пива је моја постојбина ту су рођени мој чукунђед, прађед, ђед и мој отац, такође. Дакле моји коријени воде Пиви. У Борковићима је рођена и моја бака Јела, моја мајка Зорка је из Мратиња... Мој покојни ђед Божи-дар је у тешким послеријатним годинама прво запослење нашао управо у средишту Пиве - на Горањску, а потом је радио старим Плужинама.

Како га је посао након тога одвео у тада далеки Титоград, Пиви се враћао лети. А у позним годинама јој и посветио књигу „Смријечно-село у Пиви“. Он и ја би на смречанским торинама дијелили ужину, најчешће сланину и кајмак. А онолико колико му је снага под старе дане дозвољавала пели бисмо се на Каламбару извор изнад нашег имања чије име потиче од турских ријечи изворног значења -хладна вода. Ту се пружа поглед на друга Пивска села Борковиће и Дубљевиће као и на Дурмитор и Пруташ. Ту сам као дијете заволио Пиву. У селима гдје

Пише:
Балша ТАДИЋ, студент

претежно живе старији увјек се могла чути и понека поучна прица.

Пиву волим и због енергије њене омладине. Док сам као дјечак летовао у Плужинама и трчао за фудбалском лоптом, на тада још нереновираном терену, увјек сам се дивио пивској омладини. Пунила ме енергијом та младост Пивска и Плужин-

ска. Неки су долазили као и ја само лети, из других крајева Црне Горе и Србије. И тада је постојала традиција фудбласких турнира, а по граду су се препричавале приче с фудбалских терена. Пивљани имају свјетске спортске асове, а познато је да је пивска омладина међу најбољим студентима на факултетима. Тако иде путем старије генерације која је Пиви дала највише доктора наука у односу на број становника. Само Смријечно има најмање пет доктора наука и више од стотину факултетски образованих људи.

Данас, закључујем с тим, Пива и Плужине изгледају битно другачије него када сам био дјечак. Својеврсна лепеза понуда из туризма и угоститељства мијења градић, који сада походе гости из цијелог свијета. Многбројни кампови, етно села, битно су измјенили слику Пиве, коју посјећују кампери, бициклисти и остали туристи, који лети Пиви дају посебан печат. А када једном дођу, вјерујем и они заволе Пиву - због дивне природе, а највише због дивних људи...

ФОЧА, ПЛУЖИНЕ И ГАЦКО ЗАЈЕДНО У БОРБИ ЗА БОЉУ ПУТНУ МРЕЖУ

Да заблиста туристички драгуљ

Челници сусједних општина Фоча и Гацко у Републици Српској и Плужина у Црној Гори, Милан Вукадиновић, Огњен Милинковић и Мијушко Бајагић, упутиће иницијативу владама Српске и Црне Горе, те Вијећу министара БиХ, којом ће затражити да се под хитно ријеши питање изградње новог магистралног пута од Фоче према Шћепан Пољу, као и одвајања према Тјентишту и Гацку, договорено је на састанку у Фочи.

Челници три општине сагласили су да је путна инфраструктура главни предуслов развоја привреде и туризма овог краја, који посједује јединствене природне љепоте и, како су посебно истакли, неисцрпан туристички потенцијал.

Домаћин састанка, начелник Фоче Милан Вукадиновић каже да је, у сврху бољег искоришћавања туристичких потенцијала, потребна чвршћа сарадња између ове три општине, туристичких организација, националних паркова “Сутјеска” и Дурмитор” и Парка природе “Пива”, да би наступили као заједничко тржиште, те да ће сличне састанке организовати и у Гацку и Плужинама.

“Потписаћемо у наредним данима иницијативу, која ће бити упућена владама Српске, Црне Горе и Вијећу министара БиХ, којом тражимо да се под хитно ставе под разматрање путна комуникација Брод на Дрини – Шћепан Поље и одвојак са те путне комуникације према Херцеговини, односно према Тјентишту и Гацку. Рјешавањем те путне комуникације, читав овај простор постаје много

занимљивији у туристичком смилу и мислим да читава регија, и Република Српска и сјевер Црне Горе, може да живи само од туризма ако се то ријеши”, каже Вукадиновић.

Начелник општине Гацко, Огњен Милинковић каже да стратегије развоја ове три општине морају да буде ослоњене на међусобну сарадњу.

“У Херцеговини је горући проблем путна инфраструктура, посебно пут Фоча-Плужине и пут који се на њега наслања Фоча-Гацико. То је најближа веза Војводине и Београда са морем и ми у том смислу видимо своју шансу у развоју туризма, јер Гацко има велики потенцијал за развој пољопривреде и туризма, поготово ако се увежемо са Националним парком “Сутјеска” и Парком природе “Пива”, ту су наше могућности неограничене”, рекао је Милинковић.

Предсједник општине Плужине,

Мијушко Бајагић каже да је катастрофално стање путне комуникације према Фочи велики проблем посебно за њихову општину, али и за двије државе, те да би се већ једном нешто морало урадити.

Он је напоменуо да Плужине и Фоча имају одличну прекограничну сарадњу.

“Овај туристички драгуљ који посједујемо је јединствен у Европи и то треба на најбољи начин искористити. Имамо могућности, имамо знање и сигурно ћемо наставити да сарађујемо”, рекао је Бајагић.

Према информацијама којима располажу начелници ове три општине, за нову магистралну од Фоче према Шћепан Пољу, за који је пројекат одавно урађен, договорена је локација моста на ријеци Тари, а у току су преговори за обезбјеђивање средстава за изградњу пута, док је одвајање према Тјентишту у фази пројектовања. *(Извор: Радио Фоча)*

У Плужинама је почела акција „Читач“ која има за циљ да подстакне власнике паса на територији општине да прописно идентификују своје псе и санкционише оне који се оглуше да то ураде и након упозорења комуналне полиције.

Тим Korina Animals је уручио два читача чипова комуналном инспектору Николи Цицмилу који је захвалио на овој донацији и поручио да је донација читача плод сарадње Општине Плужине и Удружења Корина и да се нада да ће та сарадња у будућности бити још боља.

“Посебно смо поносни јер смо прва локална самоуправа у Црној Гори која је спровела једну овакву акцију, а посједовање читача у значајној мјери ће олакшати одржавање комуналног реда на територији општине Плужине, рекао је он.

На терену су се комунални полицајци упознали са начином руковања читачем, а провјером власничких паса установљено је да већина паса није чипована, укључујући и псе који се користе за лов.

Власницима ових животиња ће бити уручен записник о комуналном надзору у коме су констатоване неправилности и одређен рок у којем власници морају прописно обиљежити своје псе код ветеринара по свом избору. У случају да то не ураде, комунална полиција ће након истека одређеног рока власнике паса санкционисати новчаном казном путем прекршајних налога (новчана казна) или подношењем захтјева за покретање прекршајног поступка.

У Црној Гори је од септембра 2019. године у функцији централни регистар паса што значи да ако напустите или изгубите пса на једном крају земље, његови подаци се могу прочитати у ветеринарској амбуланти на другом крају земље уколико пас заврши тамо и обрнуто.

Ово осигурава да нико ко намјерно напусти пса не прође некажњено, као и да нико не може присвојити туђег пса а да то не буде откривено. Тренутно локалне самоуправе немају приступ овој бази,

АКЦИЈА „ЧИТАЧ“ ЗА ЧИПОВАЊЕ ПАСА

Допринос одржавању комуналног реда

Цицмил

Чиповање паса у Плужинама

али га могу имати у сарадњи са ветеринарским службама у својим општинама.

Тим Korina Animals је спровео прво бројање паса у Плужинама у септембру 2020. године, и од тада прати ситуацију у вези са псима који живе на улици.

Током првог утврђивања бројности, број бездомних паса је био седам. Три мјесеца након тога дошло је до осцилацијау том броју, због сумње на тровање у центру града, тако да је тај број смањен на пет.

“Сви полно зрели пси су били кастрирани, вакцинисани против бјеснила и очишћени од паразита. Од свих паса који су прошли кроз наш програм и враћени на своју локацију, сваком се прије или касније изгубио траг, а тровања уличних и власничких паса се дешавају и даље.

Починиоци и даље нису пронађени, због тога је неопходно смањити број паса који бораве на улицама Плужина хуманим методама, као што је контрола микрочиповања и санкционисање неодговорних власника, укључујући и ловце”, наводе из Korina Animals.

Одјељење за инспекцијске послове општине Плужине, комунална полиција и Удружење Корина – тим Korina Animals ће уз подршку Општине Плужине кроз пројекат „Одговорност прије свега“ наставити са овим активностима до краја године, у склопу којих је планирано субвенционисање одређеног броја стерилизација и вакцина на бјеснило како би се олакшало издавање пасоша за псе.

ТУРИЗАМ, АДРЕНАЛИН И РАФТИНГ АВАНТУРА

Дринска прича

Дводневна манифестација „Дринска прича“, одржана је у септембру у Фочи у оквиру пројекта „Туризам,

Адреналин и Рафтинг Авантура (Т.А.Р.А)“.

Отварање „Дринске приче“ припало је групи Веселе 80-те из

Крагујевца, препознатљивој по јединственом концертном извођењу пјесама цијеле једне генерације која је исписала златно доба домаће рок музике. Чланови бенда су обје вечери наступали као прегрупа.

Многобројна публика из БиХ, Црне Горе и шире је затим уживала у концерту Џенана Лончаревића. Лончаревић, познат по својим етно, поп и рок наступима и аутобиографским пјесмама, направио је сјајну атмосферу и одушевио више хиљада посјетилаца.

Публика је другу ноћ имала прилику да ужива у хитовима крагујевачке рок групе „Освајачи“, који су имали част да својим хитовима затворе „Дринску причу“. У публици је било људи различитих старосних доби, који су уживали у извођењима добро познатих пјесама, чиме су „Освајачи“ потврдили свој статус једне од најпопуларнијих рок група на нашим просторима.

„Дринска прича“ је једна у низу од активности пројекта „Туризам, Адреналин и Рафтинг Авантура (Т.А.Р.А)“ који спроводе Општине Плужине и Општина Фоча, у сарадњи са Парком Природе Пива и Туристичком организацијом општине Фоча, а финансира Европска унија у Босни и Херцеговини у оквиру Програма прекограничне сарадње БиХ-

Трибина „Ријеч“ Удружења књижевника Црне Горе (УКЦГ) у оквиру сегмента „Сећање на песника“ одржана је у септембру у Плавој сали Српске куће у Подгорици, а у част Косте Радовића. На трибини је представљена постхумно објављена књига „Отац“ о животу и стваралаштву књижевника Косте Радовића. Коста је један од утемељивача „Пјесничке ријечи на извору Пиве“ који су настали 1970. године, а сусрети су имали и имају међународни карактер.

О књизи „Отац“, својеврсној задужбини, која сјећа на Косту, говорила је најближа породица Косте Радовића и његови пријатељи, која осим ове специјалне вечери

СЈЕЋАЊЕ НА ПЈЕСНИКА

Вече посвећено Кости Радовићу

најављују и још оваквих догађаја. Поред сина сликара Душка Радовића, говорили су и Костина кћерка Душица Радовић, пјесникиња, унук Матија Радовић, вајар, као и Костини пријатељи књижевници: Новица Ђурић, председник Удружења књижевника Црне Горе и Милица Краљ, уредница трибине.

Они су сем подсећања на анегодите из живота Косте Радовића рецитовали и неке од његових најпознатих пјесама као што су „Кад пјеснику стане срце“, „Сеоба манстира“... Говорили су између осталог о Костиним дјелима која говоре о ратним и поратним временима у Пиви.

Током септембра и октобра организоване су четири показне вјежбе спашавања на подручју Националног парка “Сутјеска” (Општина Фоча) и Парка природе “Пива” (Општина Плужине) у оквиру пројекта прекограничне сарадње “Туризам, Адреналин и Рафтинг Авантура (Т.А.Р.А.)”

Вјежбе су организоване са циљем унапређења сарадње и координације служби заштите и спасавања из двије општине како би се допринело већој безбједности туриста који посјећују ово прекогранично подручје.

Повезивање спасилачких служби, опремање и јачање њихових капацитета посебно ће допринијети већој безбједности туриста што је и један је од циљева пројекта.

Службе од значаја за заштиту и спасавање Општина Плужине и Фоча су кроз прву показну вјежбу “Маглић 2021”, одржану на Пријевору, НП Сутјеска, одрадиле евакуацију повређених из моторног путничког возила и спасавање повређеног планинара. Наредна вјежба спасавања “Хрчавка 2021”, организована је у кањону Хрчавке гдје је одрађен сценарио спасавања повређеног туристе током кањонинга.

Наредне двије вјежбе одржане су на подручју Парка природе “Пива”. Показна вјежба “Пивско језеро 2021”

НА ПОДРУЧЈУ НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА “СУТЈЕСКА” И ПАРКА ПРИРОДЕ “ПИВА”

Четири успјешне вјежбе

одражена је по сценарију саобраћајне несреће са два повријеђена у којој се због тежих повреда једног од повређених из моторног путничког возила морало сјећи кров возила и врата како би се безбједно могао предати екипи болнице из Плужина. Током завршне вјежбе

“ТАРА 2021” симулиран је пожар на моторном путничком возилу, који се проширио на околно ниско растиње и на неприступачан терен.

Током одржавања вјежби спасавања припадници Службе спасавања из Плужина, Цивилне заштите из Фоче, Територијалне ватрогасне јединице из Фоче, екипе хитне помоћи и болница из обје општине показали су висок ниво оспособљености.

ДИВАН ЈЕСЕЊИ ДАН У МРАТИЊУ

Само четрдесет димова у насељу које је имало шест хиљада становника

Мратиње. Диван јесењи дан. Екипу “Ријечи Пиве” угостио је Горан Перван, гранични полицајац који живи у Плужинама, али сваки слободан дан проводи у родном Мратињу. Сјећа се овај педесетогодишњак дана кад је Мратиње било насеље са пет - шест хиљада становника, седамдесетих година прошлог вијека у вријеме изградње Хидроелектране. Тада су, каже Горан, у Мратињу биле двије продавница кафане, пекара, пошта, амбуланта, трафика, билијар клуб, а данас нема ништа од тога, чак ни продавница. Аутобуси на линији Титоград – Сарајево и обратно, обавезно су свраћали у Мратиње. Дана, захваљујући Општини, два три пута недељно комби долази из Плужина по путнике и других редовних линија нема,,,

-Доста нас из Мратиња школовало се у Фочи, а док смо чекали аутобус овдје у центру села, играли смо мали фудбал и вазда нас је било доста за мали брзи турнир. Све је врвило од народа - дјеце, одраслих, Мратињаца, радника са свих страна, а данас село скоро пусто - има свега четрдесет кућа са махом старијом житељима- прића Горан.

Екипа “Ријечи Пиве” из Подластве (дио Мратиња на обали језера у којем се налази Горанова кућа) креће ка центру насеља, и поред дома сријећемо само Слоба Митрића (30), који нам у шали каже да је „најмлађе мушко дијете у селу“. Ова истинита шала, нажалост, јасно говори о судбини Мратиња и цијеле Пиве, која посљедњих деценија има све мање становника.... У четворо-

Воја Пантовић у Мратињском дому

разредној школи у Мратињу некада је било више од 50 ученика, а данас је само један. Све су прилике да ће, када то дијете заврши четврти разред, школа бити закључана.

Док испред Дома чекамо познатог Мратињца Воја Пантовића, Митрић објашњава да током сезоне превози туристе на сплаварење Таром, те да и Мратиње додуше још стидљиво походе туристи, а и да је све више оних који воде поријекло из овог села и који обнављају старе или подижу нове куће и лето проводе у овом селу. О томе свједочи и натпис „Добро дошли у Мратиње“, који су поставили мјештани.

Срдачан је био сусрет са Војом Пантовићем, чувеним радником ХЕ Пиве, који је највећи дио радног вијека провео у тој фирми.

-Дошао сам у ХЕ Пиву из Словеније и један сам од ријетких радника који је са веће прешао на мању плату. Године у ХЕ Пиви памтим са емоцијама, доста се радило, зарађивало и дружило – прича Воја док нам у Дому показује фотографије које свједоче о изградњи бране, једном од највећих и најсложенијих грађевинских подухвата на Балкану и шире.

И он се сјећа када је Мратиње било насеље са више хиљада жи-

теља и каже да је прије изградње бране, Мратиње имало бољи пут него данас и да је то била дионица ранга садашњег пута од бране ка Шћепан Пољу.

Дом у Мратињу подигнут је захваљујући ентузијазму мјештана, а Војо из скромности не жели да прича о томе колико је он допринио његовој изградњи. Каже само да је био у позицији да допринесе, као дугогодишњи радник ХЕ. Ријеч је о, вјероватно, најбољој грађевини тога типа, која служи мјештанима за скупове у жалости и у весељу. Лијепо је опремљен, има квалитетан ентеријер, мокре чворове и све друго што се подразумева за објекте таквог типа.

Војо се сјећа да је у ХЕ Пива некада било запослено више од 200 радника, који су имали изузетно високе плате и стандард уопште, добијали станове у Плужинама. Никшићу, Подгорици... Сматра да је данас само осамдесетак запослених и због тога што је технологија напредовала, односно због аутоматизације производње.

Према његовом мишљењу, пројекат који би допринио стабилности Електропривреде би била електрана Крушево, на Пиви, негдје на половини пута од ХЕ Пива ка Шћепан Пољу.

-Када је пуно језеро, кроз турбине ХЕ Пива у секунди прође 200 кубика воде. Замиаслите која је то снага и колико би било корисно да се та вода још једном искористи. Крушево не био значило нови потоп и дало би велику корист – тврди војо, додајући да вјетроелектране и соларна енергија нијесу савршено рјешење.

Овај виспирни и вриједни пензионер дане проводи у родном мратињу и увијек има „занимацију“. Поред осталог, прави казане за ракију и у шали каже: „одкад сам прстао да пијем, правим казане да би други пили“.

Из Мратиња одлазимо у сутон, задовољни што смо се дружили са дивним људима и обећавамо нову посјети за наредно лјето, када ће надамо се бити и туриста да уживају у љепотама овог дивног села, окруженог гордим планинама....

Горан Перван са сестрићем Балшом

Домаћински ручак у Мратињу

Градња Хидроелектарне -

ЈЕДНО ОД НАЈСТАРИЈИХ НАСЕЉА У ПИВИ

МРАТИЊЕ: Село је на левој обали Пиве, најсеверније од свих села жупских. Сеоски поток разрио је кањон Пиве, створио себи пространо, доста плитко, корито, и у томе је кориту село. Село је окренуто ка реци. Око села су: на С планина Улобић, на Ј брдо Облик и на СИ зараван Препеличје. У село се може ући само на два места и то путем поред реке Пиве (ово је уска стаза преко стена и точила) и преко планине Улобићи, који је пут још врлетнији и опаснији но први. Мратиње је богато текућом водом: поред потока, који кроз село протиче, има у селу доста, извора и чесама. Њиве су по селу и око њега: Ливаде су им: Кутије, Барни До и Дуба на Планини према Мратињу. Око села је читав појас борове

шуме, звани Омар. Главна сеоска гора је у Препеличју, и она је састављена од јелове, јасенове, букове и брестове шуме.

Село се дели на Горње и Доње, а средина села зове се Коштан. Село је на висини од 887 м. над морем.

Мратиње се сматра за једно од најстаријих села у Пиви. Оно је матица за многа насеља у области. Његово је становништво старо.

РОДОВИ И ПОРОДИЦЕ: Кокановићи (1 кућа, слави Св. Арханђеља). Сматрају их за осниваче и прве становнике Мратиња. Прича се да је предак Кокановића чувао кокоши у Херцега Стјепана у Соколу; Херцег га заволи као добра и вредна човека, да му земљу у Мратињу и од кока прозову га

Кокановић. Ћаласани (20 к., св. Ђорђије), старином су од Сарајева. Куће су им на Коштану. Од Ћаласана је Цијук и Первановић. Митрићи (8 к., св. Ђорђије) су у Д. Селу, а један живи у Барном Долу у Катуну. Огњеновићи (13 к., св. Ђорђије); од Огњеновића је и Турудија. "Они су се доселили у Мратиње из Бањана због убиства. Огњеновићи и Митрићи су исто братство. Радовићи (5 к., св. Јован) су у Д. Селу; дошли су с Пишча. Веруси (1 к., св. Лука), досељени из Пријепоља, где и данас има доста Веруха (1. п. ј. Верух, множ. Веруси). Вуковићи (15 к., св. Арханђељо). Преци Вуковића су старином од Озринића са Чева у Црној Гори. Била два брата: Вуко и Вукота. Вуко је био хајдук, убију човека на Чеву и од крви

побегну чак у Мратиње да би се склонили од освете. Настане се у Горњем Селу, где и данас живе само Вуковићи. Ово је било, како причају, у време зидања Пивског Манастира. Род су им Неимаревићи у Мостару и у Дробњаку. [178] Мратињани нису радо гледали ове добоглице и чинили су им велике неправде. Тако Вуковићи од насиља Митрића одбегну у Дабар у Босни. Тамо су били 40 година. Један од ових из Дабра оде у Бањане и тамо се ожени и настани. Погине од чобана, а жена му са шесторо деце остане ту, па и данас у селу Миљанићима живе његови потомци. Остали се из Дабра врате на очевину у Мратиње. Од Вуковића су Шимуни (5 к.) и Пантовићи (1 к.) у Д. Селу (обоји: славе св, Арханђела). "Пасови" Вуковића: Вуко-Трипко-Илија-Васо-Јоксим-Радован-Лазар (данас [1912] човек од својих 45 година). Маснићи (3 к., св. Ђорђије) су родом из Зубаца иза Грахова. 1889 год. отселило се из Мратиња 19 домаћина у Србију. Од ових су Огњеновићи у Старој Бањи у Јабланичком срезу.

**(Из књиге
Светозара Томића
„Пива и Пивљани“ -
САНУ 1949. године)**

Градња Хидроелектарне

Дом у Мратињу

Слобо Митрић

**ОВОГОДИШЊЕ ИЗДАЊЕ КАЈАК ФЕСТ
ТАРА ОДРЖАНО ОД 16. ДО 20. СЕПТЕМБРА**

Кајак авантура и љепотица Тара

Тара – најдужа планинска ријека у Црној Гори, чија дужина износи 144 километра, одликује се кристално чистом водом. Њен кањон је други по величини у свијету и највећи у Европи, одмах после Гранд кањона ријеке Колорадо у САД-у. Зову је сузом Европе, а задњих година знала је да „пусти“ сузу због људи који су мутили њену воду и прљали њен чисти „образ“.

Међутим, организатори Кауак феста Тара, НВО „Nature Lovers Montenegro“ и камп „Граб“, већ шесту годину покушавају да поменути фестивалом популаризују кајак као спорт и као туристички производ, али и да скрену пажњу на, како то воле да кажу, љепотицу Тару. И успјевају у томе.

„Успјели смо да нашу земљу презентујемо као идеалну дестинацију за бављење кајаком и у претходних пет година, без обзира на мањак подршке и разумјевања, од овог фестивала направили смо бренд и привукли преко хиљаду учесника и још више гледалаца“, казао је Миљко Булајић, главни кривац што се Кауак фест, први међународни фестивал кајака на дивљим водама како у Црној Гори, тако и у региону, успјешно организује већ шест година.

Овогодишње издање фестивала, који се организује у кампу „Граб“, одржано је од 16. до 20. септембра, а било је присутно више од 100 кајакаша.

„Наши гости су већином странци из многих земаља свијета, од Кана-

де до Новог Зеланда. Осим такмичења у кајак дисциплинама, на овом фестивалу учесници и посјетиоци могу да уживају у добрим свиркама и едукативним радионицама“, објашњава Булајић.

Кауак фестивал је, како каже, настао као плод његове искрене љубави према ријекама, али и потребе и жеље да оне буду препознате у ције-

лом свијету.

„Сматрам да су ријеке највеће богатство које наша земља има, а којег ми, као локално становништво, нисмо ни свјесни, па отуд и потреба да се оне очувају слободним и чистим. У својој 16 година дугој каријери веслања на дивљим водама, имао сам прилике да веслам на три континента и више од 50 ријека, али

и данас тврдим да ову љепоту коју ми имамо на овако малом простору, нећете наћи нигдје у свијету“, не без поноса каже Миљко.

Значај фестивала је, истичу организатори, многострук – од његовог првог издања до данас број кајакаша у Црној Гори се утростручио, а бројка страних кајакаша који су захваљујући фестивалу посјетили Црну Гору је увећана и за више десетина пута.

„Кроз нашу манифестацију желимо показати потенцијал који наше ријеке имају за развој овог вида туризма. Желимо такође указати на значај слободних ријека и на бесмисао изградње брана на нашим токовима, па смо и учествовали у бројним акцијама заштите ријека од изградње брана, а све то у сарадњи са Балкан Ривер Дефенце и другим иностраним организацијама“.

Миљко истиче да у Црној Гори кајак, иако олимпијски спорт, нико не препознаје.

„Недостаје рад са младима, недостаје и разумјевање надлежних институција, али и подршка у организацији овог и сличних догађаја. Без обзира на то, захваљујући искреним пријатељима фестивала, иностраним компанијама и појединцима, ова манифестација опстаје и заиста бива све популарнија. Када видите више од стотину кајакаша на Тари у једном дану, схватите да радите добар посао и надате се да ће у будућности бити боље и да ће наша дјеца још од малих ногу имати прилику да се диве нашим ријекама, да их пазе и уживају у њима“, закључује Миљко.

„Сузи“ Европе кајакаши већ три године „умивају“ лице

Организатори су посебно поносни што у склопу фестивала реализују и еколошке акције.

„У последње три године организујемо и Ецо Рун - акцију чишћења наше љепотице Таре у којој већ годинама скупљамо отпад који је настао небригом нашег становништва. До сада смо прикупили више од тоне отпада од чега су

СЛОБОДНА РИЈЕКА – МЈЕСТО СУСРЕТА КАЈАКАША ИЗ ЦИЈЕЛОГ СВИЈЕТА

Кармен Кунтз из Канаде је прије три године први пут учествовала на Кауак фесту. Али није била први пут на Тари.

„Ово је до сада најбољи фестивал на дивљим водама на којем сам била. Амбијент је сјајан, свако може да дође и да весла, без обзира на претходно искуство. Музика је сјајна, храна такође, и заиста је ово феноменалан начин за све људе из Европе и свијета да се споје на прелијепој, слободној ријеци“, не без одушевљења казала је Кармен. Иван Сафрадин из Хрватске казао је да Црна Гора има невјероватне ријеке, али да их мора сачувати и за генерације које долазе. Добро је, како је истакао, што толико страних кајакаша долази, али било би још боље да и људи у Црној Гори открију чари и љепоте тог спорта, али и схвате какве природне љепоте имају.

Аргентинки Нури Ета су се фестивал и Тара толико допали да је пожељела да сваке године, уколико јој то могућности дозволе, учествује на Кауак фесту.

„Има много добрих веслача и то вас мотивише да што више и што боље веслате и уживате у кајаку. Људи су сјајни, како организатори и локално становништво, тако и учесници, и мислим да је ово мој најбоље проведени одмор, тако да бих вољела, ако будем могла, да дођем сваке године“, казала је Нура.

већином аутомобилске гуме“, каже Булајић.

И овогодишње издање фестивала није прошло без акције чишћења, којој се радо одазову учесници Кауак феста.

„Еколошка акција је организована у 'срцу' кањона Таре, од моста Ђурђевића до кампа 'Граб'. Трајала

је два дана и више од 50 кајакаша и рафтера, већином странаца, очистили су нашу љепотицу. Ово је највећа акција чишћења ријека код нас и партнери су нам Национални паркови (НП) Црне Горе и НП Дурмитор“.

Светлана Мандић
Фото: Предраг Вукчевић

Наш прослављени кошаркашки репрезентативац Бојан Дубљевић наставио је да пише историју у дресу шпанске Валенсије. У клубу из истоименог мјеста Валенсији Дубљевић наступа од 2012. године.

Наиме, кошаркаши Валенсије савладали су Сарагосу 76- 70 у четвртој колу шампионата Шпаније. Пивљанин је за нешто више од 27 минута убацио 19 поена и постао најефикаснији кошаркаш Валенсије у историји шампионата. Црногорски интернационалац је стигао до коте 3. 701 постигнут поен и прстигао легенде шпанске и европске кошарке Рафу Мартинза, Брада Брансона и Наћа Радиљу, који су једини дошли до коте од преко 3000 кошева. На петом мјесту најбољих стријелаца је Бернард Хопкин са 2. 830 постигнутих кошева.

Бојан Дубљевић броји многе успјехе у каријери, од којих је најзначајнија свакако титула у шпанском првенству када је задобио МВП (најважнији играч) признање 2017. године. Тада је Валенсија у финалу савладала Реал Мадрид са 3-1. Дубљевић је изабран у идеалну петорку Еврокупа, а 2013. и 2014. је проглашен за звијезду у успону овог такмичења. Поред трофеја с Валенсијом (Суперкуп Шпаније и Првенство

Дубљевић пише историју

Шпаније) Бојан има и два освојена Еврокупа у сезонама 2013/ 14 и 2018 / 19. С подгоричком Будућношћу има трофеј првенства Црне Горе као и трофеј Купа Црне горе у сезонама 2011. и 2012.

У сезони која је недавно почела Валенсија игра на три фронта и ове године. Тако поред Купа Шпаније и шампионата игра и у Еврокупу. Ривал Дубљевићу и друговима биће између у осталог и подгоричка Будућност.

ФУТСАЛ ЛИГА

„Бајо Пивљанин“ коло води

На утакмици осмог кола Бајо Пивљанин је ремизирао са никшићким Оногаштом резултатом 5 - 5 на домаћем терену. Титоград који се налази први иза лидера на табели је убједљиво поразио екипу Cataño 2019 са чак 10- 1, док је трећи на табели мојковачко Брсково ремизирало 3- 3 са Долциниумом. Ово је је реприза прошлогодишње борбе два тима, када су популарни Титограђани освојили лигу с четири бода заостатка у односу на Пивљане. Након одиграног деветог кола и Бајо Пивљанин је и даље први на табели с бодом заостатка у односу на Подгоричане (који имају и утакмицу мање) и три бода више од трећег на табели - Брскова.

У утакмици деветог кола, Студентски Дом угостио је екипу Бајо Пивлајњин. Меч су судили судија Дражен Вукчевић, други судија Вукић Фемић а делгат је био Небојша

Ракочевић. Гости су повели голом Косте Вуковића у десетом минуту, али је домаћин убрзо изједначио голом Љуба Конатара у 13 минуту, а у већ у 26- том минуту преокренуо голом Милана Гојачанина. Играо се 32 минут кад је Дарко Балсан погодио за 2- 2. Након тога домаћин преузима иницијативу и двоструки стријелац Милан Гојачанин у 40 – том минуту погађа за коначних 3-2. Судија Вукчевић је додјелио чак три црвена и 11 жутих картона. Два црвена за госте (Сушић и Горан Делић), играо се 39 - ти односно 40 - ти минут утакмице, док је код домаћина поцрвенио Немања Конатар у 36- том минту. Меч је пред око 50 гледаоца одигран у спортском културном центру Универзитета Црне Горе. Наш Коста Вуковић други је на листи стријелаца ове сезоне. Он је 14 пута погодио мрежу противника, два пута мање од Александра Обрадовића. из Титограда.

Изложба фотографија "Природне љепоте и културно-историјски споменици Пиве", одржана у новембру у сали Центра за културу Плужине.

На изложби је представљено 20 одабраних фотографија са фото конкурса, које је организовала невладина организација НВО СЦЕНА у склопу пројекта "Афирмација и промоција културно - умјетничког стваралаштва младих општине Плужине" који је финансијски подржан од стране Општине Плужине, у склопу Конкурса за расподјелу средстава за пројекте невладиних организација за 2021. годину општине Плужине.

На изложби фотографија представљени су одабрани радови ученика и студената: Тамаре Контић, Владимира Кецојевић, Страхиње Бајовић, Радоја Радуновић, Немање Радетић, Милице Ковачевић, Милице Бијелић, Милеве Гојковић, Милана Шапурић, Марка Кандић, Лазара Дамјановић, Милоша Џикнић, Дуње Ковачевић, Анице Маловић, Дарка Пејовић, Ђорђа Одаловић, Бојана Пејовић, Богића Кецојевић, Ане Кецојевић, Весне Контић.

Током изложбе, представници НВО СЦЕНА - председник удружења Зоран Џикнић, заједно са представницима Општине Плужине, ЈУ Центром за културу Плужине и стручним жиријем на челу са Жељком Шапурићем, професионалним фотографом и фото репортером Дневних новина Дан, и представником Еколошког покрета Озон, Александром Перовићем, одабраним учесницима фото конкурса су уручили дипломе, а добитницима награда по мишљењу стручног жирија и по броју "лајкова" публике, су уручене награде (таблет рачунар и свечани ручак за двије особе) у Етно селу Монтенегро - Брезна.

Побједница фото конкурса је Весна Контић из Никшића са фотографијом - "Детаљ из Пивског манастира", студент четврте године Иконописа на Духовној академији у Санкт Петербургу.

НВО СЦЕНА уз подршку представника Етно села Монтенегро - Брезна, одлучили су да и аутора

Ксенија Кецојевић- Пивско језеро

ИЗЛОЖБА ФОТОГРАФИЈА "ПРИРОДНЕ ЉЕПОТЕ И КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИ СПОМЕНИЦИ ПИВЕ"

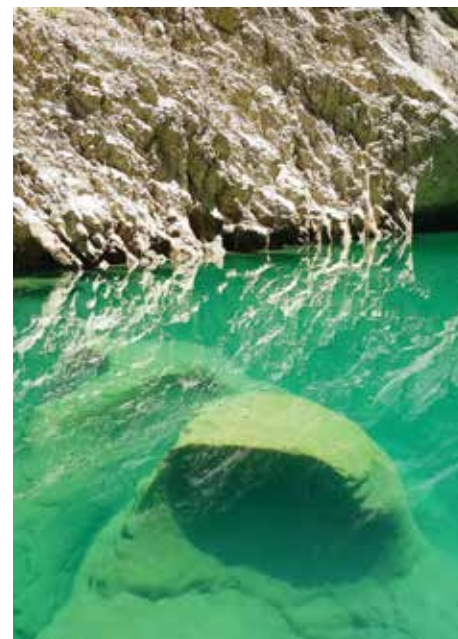
Весни Контић прва награда

друге фотографије која је освојила највећи број гласова, Немање Радетића "Рефлексија изворског отиска"

(178 лајкова), такође награде са свечаним ручком за двије особе у Етно селу Монтенегро.

Весна Контић - детаљ из Пивског манастира

Немања Радетић - Рефлексија изворског отиска

Кад се кроз грање види небо

Старе Плужине

Уникшићкој гимназији код професорице Јелене Ашанин морали смо посебну пажњу да обратимо на литературу из руске књижевности, а највише на роман Рат и мир и „То плаво неба Андреја Болконског“. У тренутку кад је гинуо у великој бици у посљедњим секундама живота једино је видио то плаво небо изнад своје родине за коју је дао свој живот.

Ми смо у Старим Плужинама са дрвеног моста на Врбници одлазили у свијет на велика и мала путовања и по правилу се враћали мосту и ријечи. Некад давно до тога моста се из службовања вратио Миљан Маџо Маџаревић, први саобраћајни милиционар, са новим мотором који је ријетко ко имао у оно вријеме. Вратио се свом дому на плужинском брду нарушеног здравља и у плужинске кафане. Послије једне од многих сеанси код бабе Соке, Сердара Јола, Хотела Пива, пратио сам његов повратак кући стазом уз церовину. Био је то напоран пут испод грана стољетних церова и скоро

Пише: Павле Пажо Гломазић

сизифовски посао по оном „корак напријед, назад два“ и увијек поглед кроз гране церова на плаво небо изнад Зарисника. И ко зна колико би се Маџо јакао по стази да по правилу нијесу долазили у помоћ његови синовици и спашавали га од скоро немогуће мисије.

Није само Маџо био једини који је видио плаветнило неба кроз грање. Спасоје Благојевић књижевник и

човјек способан за велика дјела обрео се у Дрини са својим пријатељем Жељком Дајмановићем, а да је остао ко зна до којих би висина досегао.

Мићун Продановић је у Суботици и Будимпешти био изградио свој имиџ и коцкарску славу. Познат као „Мићко“ овај, може се рећи, гроф од Пиве је завршио свој живот у сјенци платана на тераси Хотела Патрија у Суботици са ријечима: „Падају и звијезде, пада и Мићун Продановић“, а кроз гране платана још једном видио плаво небо изнад Врбнице.

Алекса Гојковић је био још један од ријетких људи који је чинио склоп посебног друштва на старом мосту на Врбници. Долазећи из Магуда у плужинске кафане стално је говорио да на крововима нових зграда у насељу Плужине материјал није добар и да је лако запаљив, што се касније и обистинило.

Борислав Митрић или „Слатка душа“ никако није хтио да узме паре за потопљено имање док му не исплате ваздух који је удисао прије потопа.

СВЈЕТИЉКЕ У ПИВИ

Од огњишта до
електрификације

Људи су се у Пиви сналазили и користили оне светиљке до којих су могли да дођу. Највише су се ослањали на природну понуду. Потребе за свјетлом биле су велике, нарочито зими, али и љети у катуну у колибама и мљекарима. Није било великог избора па су они били задовољни са оним шта су имали. Сељаци су имали хране за своје породице, а мало ко је имао новца да докупљује хране. Покућство и алат за пољске радове, су најчешће сами правили, или су им то радили мајстори у селу, а они одрађивали код тих људи својим радом.

Што се тиче свјетилки може се рећи да их у почетку није ни било. Све куће су имале огњишта па се породица у том простору ноћу окупљала чекајући вечеру и одлазак на починак. На плочи је увијек горела велика ватра која је освјетљавала простор, а ако је мало даље требало да се освјетли онда се узимао пламени угарак и тако се обављао неки посао. Док је на угарку пламена до тада је било и свјетлости, кад се угаси угарак узме се други. Те просторије нијесу биле попођене па није сметало и ако нека жишка падне на земљу. У таквим просторијама коришћен је и луч за осветљавање. Припремане су зубље луча, које су доносили од боровине, најчешће из пањева бора. Што је на боровини више смоле то је луч био бољи. Када су домаћице спремале вечеру или вариле и разљевале млијеко увијек је неко од дјеце морао држати запаљену зубљу луча. Зубље луча су пружале свјетлост али су и димиле и чадиле просторију.

У неко вријеме поче ле су се правити лојанице од платна и топљеног лоја, а неке породице које су имале воска правиле су свијеће од воска, које су добро штеђели. Када неко оде до града куповао је штерике. Сналажљивији су правили од конзерви светиљке које су јако димиле.

Пивљани су негдје послје 1900. године почели да купују и користе лампе петролејке, петице, касније осмице и на крају дванестице. Петице су најмање трошиле гаса па су биле доста заступљене. Зими је био

велики проблем ако се поломи бочица, па је све док неко не пође у град лампа коришћена без бочице. Проблем је био што је пламен лелујао и димио много више него кад гори са бочицом. Свјетлост на лампама се регулисала извијањем и увијањем.

Бочице су морале да се пажљиво перу, са праменом вуне и сапуном, а за изнутра је коришћено вретено.

У исто вријеме коришћени су фењери у кућама, а нарочито ако је нешто требало радити ван куће. Фењера је било више врста. С фењерима је тражена изгубљена стока ноћу, или ако се прикасни за неки посао.

У другој половини шездесетих година у Пиви су се по први пут појавиле петромакс лампе, вјероватно и оне спадају у фењере, у које је сипан гас и уз помоћ шпиритуса и азбестне мрежице (чарапице), и пумпајућег притиска у лампи, постизала се одлична свјетлост од 250 до 300 свијећа. Ми смо мислим први у Пиви набавили ту лампу, а ја сам био тај који је умрио да је пали и одржава. То су лампе које су коришћене за риболов на отвореном мору, јер их вјетар није могао да угаси. У нашој кући је коришћена све док нијесмо увели струју. Лампу сам често носио на игранке и на кућне сједељке. За игранке су се неки момци почели бунити и говорили су да више не доноси ту лампу, јер се и у забитом ћошку у дому све видјело, а то њима није одговарало. У селу су се људи почели распитивати како могу и гдје купити лампу и неколико домаћина је купило и користило те лампе, а ја сам опет морао да радим обуку некога у кући како се пале и како се рукује са њима. Те лампе биле су велики потрошач гаса. Ми у нашој кући и сада имамо старе петролејке, фењер и петромакс лампу.

Електрификацијом села у Пиви замијењене су све ове справе за освјетљење, сем кад дође до прекида снабдијевања са струјом, онда се људи опет врате петролејци.

Радомир Бајо ЈОЈИЋ

Од успомена се не живи, кажу, али да нема успомена, питам се да ли би имали свој живот? Живот брзо пролази и успомене су једине које пркосе пролазности и забору. Постоје неке ствари које нам непримјетно испишу своју причу на страницама споменара и остају као најљепша успомена из живота. Стазе живота преплићу се и разилазе, али само је једна стаза којом се увијек враћам на мјесто на којем сам први пут упловила у свијет знања и другарства. Уска сеоска ђада, оивичена размекшаним шипурацима водила је до најстарије школе у Пиви. Школа на Горанску основана је крајем 19. вијека, у периоду 1884/85 године, када је званично запаљена прва зубља образовања у Пиви. Сада 137. година касније школску клупу грије свега два ученика. И њу као и многе друге сеоске школе задесила је судбина да стрепи од затварања.

Расадник знања, из чијих клупа су изашли многи знани и учени људи било је и моја прва школа....

Радо се сјетим моје школе, првих школских година, другара, учитеља Сретена и учитељце Ратке. Неизоставне су и оне неке ситнице које у мени и данас буде осјећај носталгије. Кажу да је, носталгија горко, слатка емоција...

Признаћу, јесен је крива за све. Крива је за сваку пробуђену успомену, емоцију и сузу. Она је окидач за покретање осјећаја пролазности...

Мирис кестена, укус врућих палачинки са дземом од шљива, звук хладног вјетра са Леденице, велелепне крошње дрвећа, које су обукле своје бакарне хаљине, гумене чизме, шарени кишобрани, зрак испуњен чарима мириса тек дозрелог воћа, магловита јутра из којих се пробијао црни дим од првих наложених шпорета. Цвркулт још по неке птице на промрзлих гранама, необране дивљаке, покоји жир и орах осликавали би најљепше умјетничке слике једног на изглед сасвим обичног јесењег, школског дана. Јесен се сваке године некако крадом увуче. Сада када већ довршава своју идиличну слику последњим потезима четкицом ствара финесе које нас

Пише:
Јелена МИТРИЋ, студент

Школа је имала своју душу. Зидови њеног ходника били су облијепљени уникатним цртежима ученика, на чијој би креативности и умјетности позавидјели и славни сликари. Велики дрвени ормар пун Андерсонових бајки преко Његошевих стихова до Радуловићевих пјесама, био је права ризница за љубитеље читања. Старе књиге лијепо наслангане, које ко зна колико прстића је листало и генерација читало. Два стара истрајала храстова чивилука, красиле су окачене, шарене дјечије јакнице. Двије сређене учионице, уредно поређане клупе и столице. Стари дрвени троуглови, велики лењир и тешки шестар, увијек су красили лијеви ћошак покрај табле. Док је рачунаљка стајала одмах тик уз њих, на којој смо безброј пута рачунали колико бомбона има Драго, ако му је Мићо дао четири а Мира

Најљепши су ђачки дани

враћају у дјетинство.

Није ствар краја, ствар је приче.

И признаћете, никад се не сјећамо тренутка када се све завршило. Већ се увијек сјећамо тога што је трајало и што га је пратило.

Била сам ћак Основне школе на Горанску, пуне 4 године. Баш те године уједно са новом генерацијом ученика дошла је и нова млада учитељица. Била је то моја прва учитељица, добар педагог, стручњак и креативац. Стари учитељ на кораку до пензије био је стуб школе.

Били су то лијепи дани.

Нисмо знали да се азбука учи за цијели живот, ни да ће нам таблица множења требати и кад порастемо.

Али смо знали да подијелимо уживање заједно и да жеђ угасимо хладном водом из чатрње.

два. Сјећам се, велике зелене табле а и оне "масне" по којој нико није волио да пише. Била је ту и велика фуруна, коју је свакога јутра налагала једна дивна жена... Данас ми ниједна фуруна, ниједан шпорет, ниједна пећ нема такву милу топлоту као што је имала она, наша школска "гријалица на дрва".

Сјећам се тешких, под конач слојених ћепаница и наше бриге да се ватра не угаси. Сјећам се и наше свађе, ко ће први рећи учитељу да је остао само жар, да треба ставити које дрво. Чување сунђера, квашење истог и редарске дужности биле су посебне. Сјећам се и оних извјесних 5 дана редарске славе у којој молиш Бога, да се нико не потуче, јер редар је крив, није држао ред, мора код учитеља на саслушање. Правила

су се јасно зна , ко би их прекршио ишао би у "ћошак". Лагана бих,кад би рекла да нисам ишла на ослужење казне, најчешће због приче. Увијек сам избјегавала онај ћошак дје је било окачено огледало, јер ме је срамота било погледати себе у огледало. "Све је то данас на свој начин мило и пријатно је од тога у души ". Била је ту и велика географска карта са које једва да смо знали нешто прочитати, иако сам милон пута покушала да нађемо Горанско, било је безуспјешно. На крају, једно сам схватила, није важно дје се оно налази на карти, битно је да има своје мјесто у мом срцу. Разнобојни постери са славним јунацима, владицама и писцима заузимали су централно мјесто на зиду. Редовно заљевано зелено цвијеће , фигуре од глине и пластелина своје изложбено мјесто пронашли су поред великих, зрачних прозора. Звука тешке гвоздене капије и њеног шкрипња и данас се често сјетим јер она се само отварала када неко долази или одлази. Били смо радознали па би се на прстиће брзо пропели и њезно провирили ко то отвара или затвара тешку шкрипаву капију.

Било је дана када би једноставно гледали кроз пољану испред школе, маштали о будућности, сањали о слави Баја Пивљанина, размишљали о томе ко ће први да постане славан и познат, водили разговоре о лету авионом па све до фалисања са новим ципелама и плетеним шалом.

"Дај те друже војску" "Сандока на боли глава", "Везени пешкири", "Ђаво с неба" "Ластикаш" само су неке од игара које смо играли на великом одмору испред школе. Били смо срећни, није нам за срећу пуно требало. Највише смо се радовали Изетњаку и часовима у природи, приредбама и задње године маскембалу. Вољели смо да се попнемо на чатрњу и цртамо кулу Војводе Лазара Сочице, да се утркујемо ко ће боље нацртати његов ђефердар. Скупљали смо кестене, пребројавали и дијелили . Размјењивали смо вијести из села, оговарали нечије овце и критиковали једног сеоског пса, који је највише воли да спава на улазним вратима школе.

Школа на Горанску

Када би школски сат откуцао 12х 20мин зна ли смо да је вријеме да се иде кући. Када би нас учитељ гледо ишли би сви у врсту, сложно и мирно. Чим би му се изгубили из вида , разлећели би се да што прије "шљапамо" по локвама,ко ће више ,ко ће боље. Знали смо некад да као "велики" пожуримо у продавницу са стиснутом шаком сиће да купимо нешто нама драго , морам рећи да је увијек било довољно за једну кесу карамела. Срели би некога од радника фабрике,поздравили га и наставили према кући. До наредног јутра и новог школског дана...

Знао се ред, поштовао рад и цијенило звање учитеља.У учитељском поткровљу ко зна када ће један учитељ опет састављати контролне задатке. Ко зна када ће опет бити пуно насложених вјежбанки и на десетине укуских ужина. Ко зна када ће бити довољно ђака да се заигра "између двије ватре". Ко зна,кад ће

škola бити опет пуна као некад,ко зна...

Неке ствари заувјек носиш у цепу свога срца и не даш да их ико дира!

Стојећи на средини села, благо нагнута према вјечности, црвеном бојом заокружена на мапи најдражих сјећања многих генерација и ученика школа чека ,неке нове ученике и учитеље којима ће пружити оно што је нама или чак и више.

Срећу чине мале ствари зато сада потписујем,ону чувену "од колијевке , па до гроба најљепше је ђачко доба".

Можда ће ипак послије ове још једне кишовите јесени и хладне зиме започети једно ново расцвјетало прољеће , пуно нових надања са неким новим клинцима и њиховим играма . Можда ће прољеће донијети срећу и позвати у госте роде јер школа с нестрпљењем чека неке нове генерације.

До тада прими мој ђачки поздрав Горажданска љепотице!

СВИ КЕЦОЈЕВИЋИ ВОДЕ ПОРИЈЕКЛО ОД ДАМЈАНА (2)

Дамјанови потомци у Пиви имали племенске капетане

КАНДА СЕ 1701. ГОДИНЕ ТРАЈНО НАСЕЛИЛА У ПИРНОМ ДОЛУ СА СИНОВИМА ЈОВАНОМ, ЛУКОМ И ТОМОМ. ЈОВАН ЈЕ ИМАО ТРИ СИНА: ШЋЕПАНА, МАРКА И ИЛИЈУ. ЛУКА ЈЕ ТАКОЂЕ ИМАО ТРИ СИНА: АЋИМА, МИРА И ИЛИЈУ, А ТОМА ЈЕ ИМАО ДВА СИНА: ЈАКОВА И СПАСОЈА

Попис становништва из 1702. год., порезних обавезника села, од стране Млетака на италијанском језику на име Николиног оца Дамјана са шест душа (Damian Chesevich) (Црњић-Пејовић, ст. 37, 1978).

У свом сеперату Марија Црњић – Пејовић “Мојдеж по документима архива Херцег Новог” наводи “Централна и најзначајнија личност прве половине ХВИИИ вијека у Мојдежу је Сердар никола Кецо(ј)евић. Сердар Никола Кецојевић није вршио само послове везане за село Мојдеж него и шире, не само за своје функције већ и због самог положаја његовог села које се налазило на граници Млетачке републике и Отоманског Царства.”

У јесен 1701 године Сердар Никола се обавезао да ће формирати пограничне чете. У то доба, као стари Трбињац, познавалац прилика у Херцеговини, а као поуздани поданик Млетачке Републике задужио је Млетачку власт, на конту чега је добијао велика имања.

Дужност Сердара, Никола је обављао веома дуго, његова је дужност била да по добијеном огласу или наредби привадура исте разглашава по целој Драчевици. У писму новског сердара Николе Кецојевића привадуру открива се да Кецојевићев курир има брата у манастиру, највероватније Савинском, рођак Митра Ђурасовића ис Кумбора који живи у Дубровнику. Куриров рођак умро је пред Дубровником и говори о санитарним мерама. У другом писму сердара Николе привадуру којим га “између редова” обавештава о некој поверљивој мисији у околини Дубровника и говори о некој епидемији у Требињу, али и кућама на територији Драчевице које су у карантину (Комар, ст. 722 И 723, 2012).

Сердар Никола је поред војних дужности вршио и цивилне, па се исти наводи у улози капетана суда “нота од капетана и суђа и канзелара од комунитади од Топле државе Новске коису били И каде кои поставлат, редом како ниже

№3

30. децембра по грчаски 1723
Никола Кецојевић Кап.
Орашко Бананин Судија
Томо Марков Судија
Лазо Коћетановић Судија
Савица Радмиловић Судија
Јово Жарковић Вице Кан од Феде”
(Црнић-Пејовић, ст. 383, 1977).

Топљани су, као и Дубровчани Турке, даривали привадуре и пуно ниже Млетачке званичнике, чак у првим мандатима комуникади Јована Буровића. За време капетанске дужности Николе Дамјановог Кецојевића, сердара, (1723) општина је платила трошкове за доношење

винтуша за дар у низу корака. Привадуре су као и паше даривали о Божићу (Комар, ст. 48, 2010).

Никола је имао шесторо деце, синове: Јована, Филипа, Глигора, Вука и Јефта и ћерку Канду. Сердар Никола у знак поштовања према снаји Канди дао је име својој ћерки Канда. Четири његова сина остала су да живе у Херцег Новом као угледни људи. Син Јован му је именован за капетана 24. јула 1715. год. Генерални привадур му је доделио земље у Суторини, Мокринама, Мојдежу и планини Доброштици (Шабовић, ст. 620, 2007). Син Вуко се 1720. год. вратио у Турску, тачније у Пиву, у Пирин Дол код стрине Канде, те Пирин Дол (Боричје) насељавају

Кецојевићи потомци Дамјана и његова два сина: Стјепана (Шћепан Кандин муж) и Николе (син Вуко).

У историјском архиву Котора, под редним бројем 517 лист. 1068/1 од 30.08.19749. год. наводи се да се сердар Никола Кецојевић закалуђерио и узео име Васирион.

Никола је исте 749. године и умро.

На жалост, у Мојдежу више нема Дамјанових потомака од сина Николе, а били су једно време међу бројнијим становништвом, па ћемо дати податке о попису становништва од 1751-1789 године.

1751 – Филип Кецојевић: 16 душа.

1758 – Филип Кецојевић: 9 душа;
Глиго Кецојевић: 8 душа.

Студенти из Пиве у Београду, мај 1963.године

1763 - Филип Кецојевић: 4 душе;
Глиго Кецојевић: 9 душа; Јефто Кецојевић: 6 душа.

1771 - Филип Кецојевић: 6 душа;
Раде Кецојевић: 8 душа; Јефто Кецојевић: 5 душа.

1772 - Раде Кецојевић: 7 душа; Филип Кецојевић: 6 душа; Јефто Кецојевић: 5 душа.

1789 - Раде Кецојевић: 8 душа;
Марко Кецојевић: 6 душа; Јово Кецојевић: 3 душе.

(Бока 9, Миловић, стр.235-247, 1977)

Кецојевићи из Мојдежа селили су се за Америку и Русију, као и у осталим деловима Балкана. Задња фамилија која је живела у Мојдежу је Глига Гавриловог поморца, татора цркве Светог Безнесења Христовог Светог Спаса (18.07.1845. – 19.04.1925.).

Лесо Гаврилов, поморац, био је одселио за Врњачку Бању, а Васа Николин је отишао у Америку и по повратку је купио имање на Подима. Васу су на гробљу у Подима, у знак захвалности, споменик подигли другови из Америке које је он тамо обилато помагао. Васо је погинуо код Косовске Митровице.

Николин потомак из Америке, чији су преци отишли за Америку крајем 18. века, ступио је у контакт са мојом породицом, а једина информација коју је знао била је да су његови преци из околине Херцег Новог и да су се некад презивали Кецојевић. Лесо, поморац из Мојдежа, оставио им је смртваницу Гаврила Кецојевића од 1908. године. Презиме у Америци до 1858. било им је Касовић, а од 1858. Кезовић, да би од 1909. се вратили на презиме Касовић. Са њиховим потомком Кевином Касовићем успостављен је контакт 2016. године.

ДАМЈАНОВИ ПОТОМЦИ У ПИВИ

Већ смо напоменули да се Канда 1701. године трајно населила у Пирни До са синовима Јованом, Луком и Томом. Јован је имао три сина: Шћепана, Марка и Илију. Лука је

Насеље Гајтан насељено Пивљанима током XIX и првом половином XX века

такође имао три сина: Аћима, Мира и Илију, а Тома је имао два сина: Јакова и Спасоја. Овде можемо константовати да је Јован дао име свог покојног оца Шћепана једном од синова.

Обрен Благојевић у својој књизи Пива даје податке да је Канда имала три сина Јована, Остоју и Тому. Међутим по предањима наших Кецојевића и записа Петра и Драгише Кецојевића узимам податак да је средњем сину име било Лука, јер касније кроз потомке Шћепанових и Кандиних синова срећемо често име Лука. Обрен наводи да у Пирином Долу живе потомци Канде, међутим знамо да у Боричју живе Кецојевићи који нису Кандини потомци и зову се Ђолићи. Ђолићи су такође Дамјанови потомци од сина Николе, војводе сердара. Никола је, као што је већ наведено, имао пет синова и једну ћерку. Николин син Вуко 1720. године напушта Млетач-

ку републику и насељава се у Турску – Херцеговину – Пиву после 19 година након Кандиног доласка. Област Боричја где се налазе катунски Ђолића зове се Вукодол, а такође код њих често срећемо име Никола. Можемо закључити да су сви Кецојевићи из Пиве потомци Дамјана који се родио у првој полвини ХVIII века у Бањанима, а умро почетком ХVIIIИИ века у Мојдежу, Херцег-Нови.

Кецојевићи са планине Пиве су угледни људи и домаћини и то је братство давало племенске капетане (Вук Караџић, Запис из Црне Горе). Међу њима је и племенски капетан Иван Кецојевић, један од вођа устаника за ослобођење од Турака, а при сједињењу са Црном Гором. Био је највисочији човек Краљевине Црне Горе.

Кецојевићи из Пиве су се расељавали крајем XIX и првом половином XX века широм бивше

Југославије, а највише у Србију (од Коршумлије до Чачка, а нарочито у Гајтану), Косово, Македонију и Босну. Највише Дамјанових потомака данас живи у Србији, тако да Кецојевића има више у Србији него у Црној Гори. У поседу сам молби Кецојевића кнежевине Црној Гори за добијање пасоша ради исељења Кецојевића из Пиве, Рудина и Бањана.

1879. – из Пиве исељено седам фа-

милија

1884. – из Пиве за БиХ исељене две фамилије

1887. – из Пиве за БиХ исељене четири фамилије

1888. – из Опутњих Рудина, Црквица и Пиве исељене три фамилије

1889. – из Пиве за Херцеговину исељено седам фамилија

1891. – из Пиве за Херцеговину исељено девет фамилија

1892. – из Пиве за БиХ исељено три фамилије. Из Опутњих Рудина за Боку и Далмацију исељена је једна фамилија. Из Пиве за Србију исељене четири фамилије

1904. – из Пиве за Србију исељена се једна фамилија, а за Америку Машан, Бошко, Грујица, Милосав, Милисав

1905. – из Пиве за Србију сели Срдан, стриц мога оца, а за Босну Шћепан

Један од четворице Дамјанових синова 1701. године бежи у Невесиње и мења презиме у Вој(и)чић. О њима се може доста сазнати, ако на Фејсбуку кликнемо на профил Витомира Војчића. Исти су задржали славу Јовањдан и приславу Велику Госпу.

За сваку похвалу је упорност Витомира, да медицинским путем, анализом ДНК, пореди свој ДНК са ДНКом Драгана Благодиног Кецојевића из Бањана, а која нализа потврђује да потичу од истог претка. Дамјанов четврти син остаје да живи у Бањанима, а мења презиме у Иванишевић, односно Васиљевић (Томић, ст. 393, 2000).

По подацима које ми је дао Драгиша Илија Кецојевић, на дан 13. јуна 2007. године, било је живих 266 Кецојевића пореклом из Пириног Дола (Боричја) – Пива.

Најстарији Кецојевић, на данашњи дан (об. 09 2017.) је Драгиша Илијин Кецојевић, рођен 15.10.1924. године, а коме дугујем дужно поштовање, јер ме исти упутио како користити архивску и библиографску грађу.

(КРАЈ)

Милан Спасојев КЕЦОЈЕВИЋ

БИБЛИОГРАФИЈА

Бока 9, Зборник радова из науке, културе и уметности, Херцег Нови 1977. године
 Комар, Г. Ж., 2011. Херцеговски Ћирилични Пописи 1750-1826, Херцег-Нови
 Комар, Г. Ж., 2012. Прилози Историји Свакодневног Живота на Тронеђи Дубровника, Требиња и Новог 1395-1795, Ћирилична документа Дубровачког архива
 Комар, Г. Ж., 2010. Прилози Историји Свакодневног Живота на Тронеђи Дубровника, Требиња и Новог 1504-1795, Ћирилична документа Дубровачког архива
 Милошевић, М., 1988. Хајдуци у Бока Которској 1648-1718.

Црногорска Академија наука и уметности.
 Мишељић, В., 2003. Мируше: Село Кога Више Нема
 Пејовић М. Ц., 1978. Једно Насеље Херцеговске Општине у ХВИИИ веку, Мојдеж по документима Архиве Херцег-Новог
 Поповић, Т. К., 1924. Херцег-Нови, Историјске Белешке, Књига Прва 1382-1797, "Орјена" друштва за пољепшање И унапређење Херцег-Новог и околине му
 Шабовић, З. Ђ., 2007. Мојдеж-Прилози за хронику села и родословље, Београд
 Томић С., 2000. Дробњак ~ Пива ~ Бањани, ЦИД, Подгорица
 Цвијић Ј., 1913. Насеља српских земаља, књига IX, Београд

АУТОРСКО ВЕЧЕ МИЛОША КЕЦОЈЕВИЋА

СЛИКОВИТОСТ ИЗВОРНОГ ЈЕЗИКА

Намјерно или случајно тек књижевник из Никшића Милош Кецојевић добио је 12. октобра, дан уочи 42. рођендана, посебан поклон – ауторско вече, пуну салу, громогласан аплауз и ноћ за памћење.

„Ово је изузетно вече и ово ми је један од најлепших рођендана. Често чујем реченицу да ли су срећни људи који пишу, поготово пјесници. Кажу да су несрећни. Е ја сам срећан. Срећан сам што имам овакве сараднике, дивну публику, пријатеље, срећну породицу, а срећан сам и због тога што сам пјесник, јер пјесник мора у пјесмама бити тужан, потрошити' дио душе, „сморвити“ емоцију јер без тога не може настати квалитетна пјесма. Боље да у пјесми ту тугу пренесе, а да шири љубав и топлину, свима који га окружују“, казао је Кецојевић.

Књигу епско-лирске поезије и прозе "Патриотски поименик Пиве" објавио је 2016. а двије године касније књигу прозе "Причај ђеде", за коју је добио престижну награду "Залог", за умјетничко виђење завичаја. Лирску поезију објављивао је у часописима и зборницима поезије.

О књизи „Причај ђеде“ говорио је пјесник Спасоје Бајовић казао је да је Кецојевић тумач временских дешавања који илустративним примјером скенира и социјални момент свога времена.

„Сликовитост и конкретност изворног језика представљају најважније структурне елементе у Кецојевићевој прози. Захваљујући стваралачком дару и елоквенцији,

НАСТУПИО И МИКО

Кецојевић је редовни члан Књижевне заједнице (КЗ) "Владимир Мијушковић" из Никшића, а његова поезија превођена је на енглески, француски, арапски и ромски језик. Учесник је многих манифестација и књижевних сусрета како на локалном, републичком тако и на међународном нивоу, а у организацији Београдског центра за културу и књижевност, 2019. године, у конкуренцији 40 европских пјесника, његова лирска пјесма "Коњаник" добила је прву награду. Ауторско вече организовали су КЗ „Владимир Мијушковић“ и ЈУ „Захумље“, под покровитељством Општине Никшић, а у оквиру октобарског репертоара Никшићке културне сцене. Вече је употпунио Кецојевићев син, четрнаестогодишњи Мико, вицепрвак гусала, а модератор је био драмски умјетник Миро Николић који је читао одломке из Кецојевићеве прозе и поезију.

кроз удруживање елементарних слика, Кецојевић остварује сликовиту сугестивну цјелину заокружену простором и предметношћу“, какао је Бајовић.

Како је истакао, богатство пјесничког језика у Кецојевићевој прози огледа се и у употреби мање познатих ријечи, синтагми и конструкција.

„Књига ‘Причај ђеде’ писана је неусиљеним једноставним стилем који се заснива на увјерљивости приче и њене поруке. Кецојевић је написао занимљиву књигу прича о људским судбинама, оживио многе заборављене истине из свијета свога завичаја“, какао је Бајовић.

О Кецојевићевој лирској поезији говорила је пјесникиња Софија Симовић која је нагласила да читаоцу док чита поезију Милоша Кецојевића „очи расту и настаје другачији другачији доживљај свијета, потпуно слободан, без робовања правилима, сложен стих у својој једноставности, по форми и изразу понекад близак народној лирици“.

„Окренут свом свијету, са жељом да плијени пажњу читаоца, пјес-

ник се радује и пати, пјева о љубави, смрти, пролазности, завичају, па његове пјесме морате пажљиво читати и стрпљиво тражити тајну емоција, наш поета није још написао сунчану пјесму. Његове пјесме снажно траже мелодику, очекујући у времену садејство ритма звука и плеса, што ће се сигурно и догодити. Једно је извјесно, свака пјесма има своју причу, снажну емоцију и осјећајност, што је и битно својство лирике“, истакла је Симовић.

Како је какао пјесник Душан Говедарица прави пјесници, тврде критичари и тумачи, познају се по патриотским и стиховима за дјецу.

„Да је то тежак посао показује чињеница да је ‘озбиљних’ пјесника четири и по пута више. Милош Кецојевић, агилан створитељ и поезије и прозе, ствараоц је одгојен на најбистријим изворима нашег језика. Никшић је до 1967/68, све до Драгана Радуловића, био без иједног пјесника за дјецу. Сада могу Никшићани да се хвале – ту су Веселин Гезовић, Милица и Горан Радојичић, Миленко Пејовић и још пар млађих талената из Књижевног клуба ‘Поента поетика’. Милош Кецојевић је пођетинио – зна како треба писати и радити“, какао је Говедарица који је прве дјечје пјесме објавио 1982. године.

Кецојевић пише поезију и прозу, а неке његове епске пјесме су снимљене и изводе се на етно фестивалима. О његовој епској поетици говорио је мр Славко Милић који је какао да се Кецојевић у својим стиховима „луцидно суочава са вјечитим питањем свих пјесника о пролазности њихових дјела, али не зна да се он већ сврстао у ред непролазних пролазника“.

„Предмет његових ликова је ван њега самог, зато Кецојевић посматра, документује, одабира појединости, повезује и ствара епско дјело. Он је увијек на извјесној удаљености од догађаја који условно речено ‘слика’ иако је тако близу, јер је сликар епске пјесме. Његов опис јунака јачи је од слике коју гледамо и код њега не важи правило да је једна слика јача од стотину ријечи“,

ПИВСКИ МАНАСТИР

Богомољо и светињо наша
Скривена доље у кањон дубоко
Правио те патријарх и паша
Ту, на бистро Пивско Око.

Уз помоћ народа валовите Пиве
Жуљним рукама камен ти тешу
Тражећи мајдан и тврде тетиве
На брзу руку и велику прешу.

Јер Луна крвава са сабљом у руци
Хришћанство гони, пале нам олтар
Надиру све дубље азијати Турци
Нудећи ислам народу на "дар".

А Мехмед-паша знајући да је
Из Пиве одведен и јаничар постао
Златнике за градњу богомоље даје
Поисламљен ал' срцем хришћанин
остао.

Саватије журно с помоћу Бога
Уздиже олтар, Богомајци зиђе
Пећка патријаршија када би мога'
У кањон Пиве на Око да сиђе.

Пространи и високи Божији доме
Спољашност скрива богатство лавре
Да не би случајно припало коме
да твоју светињу оскрнавe.

Одоље зубу времена тешка
Одржа дух народа мога
Када су била времена витешка
Твој је вапај стизао до Бога.

И сеобу своју са Ока на више
Бјежећ' пред водом да нађеш мир
Распеће доживље ал' нећеш више
Пресвијетли наш манастир.

истакао је Милић.

Вече је отворио предсједник Скупштине општине, Немања Вуковић, који је какао да му је драго што се култура вратила на велику сцену града под Требјесом и обећао да ће локална управа бити уз ствараоце и пружити им помоћ. Пожелио је Кецојевићу да и даље буде успјешан и плодноносан књижевник.

С. Мандић

Порекло становништва

СВЕТОЗАР ТОМИЋ

СВЕТОЗАР ТОМИЋ: ПИВА И ПИВЉАНИ (13)

Професор, историчар, етнограф и географ Светозар Томић (1872-1954) својом интердисциплинарном студијом „Пива и Пивљани“, која је у издању САНУ промовисана 1949. године, дао је огроман научни допринос за наш крај. Из те студије у неколико наставака објавићемо изводе из њеног посебног дијела који је посвећен насељима и породицама у Жупи и на Планини. Ријеч је о истраживањима које је овај научник објавио прије Другог свјетског рата, боравећи у Пиви и проучавајући литературу

Као што је показано напред у II одељку овог рада, Пива као жупа, тј. као насељен крај, помиње се у XII веку у Дукљаниновој хроници, а у Свето-Стефанској хрисовуљи (1313-1318) пише: "дахъ моу Гъцко и Пивоу да си бирь бере"...[74] У XV веку већ се чешће помиње. Тако се на пр. јула месеца 1453 год. Владислав, син Херцега

Стјепана, који се бунио против оца, мири с њим у планинама Пиве.[75] Многи називи и културни трагови из XV века показују такође да је Пива у то доба имала насеља и имала своје властито становништво. И народно предање вели да је Херцег Стјепан имао свој двор у селу Стабну, где и данас постоје неке зидине, зване Ерцегова Градина, и њиве зване Виногради Ерцега Шћепана; затим у податке ове врсте спадају: име засеока Горњег Унча Ерцегова Страна и поред ње Сандаљеви Доли, па Соко, више става Пиве и Таре, "град Ерцега Шћепана"; па развалине цркве Раче, које су испод самога града, задужбина Херцега Шћепана, па најзад име малог насеља Шћепан-Поља, на самим ставима Пиве и Таре. Све то показује да је Пива у данашњим својим границама играла извесну улогу у држави Херцега Стјепана.

Становништво Пиве, у то доба, бесумње су били Срби (по селима у Жупи), можда измешани са Власима на планинама, по катунима.[76]

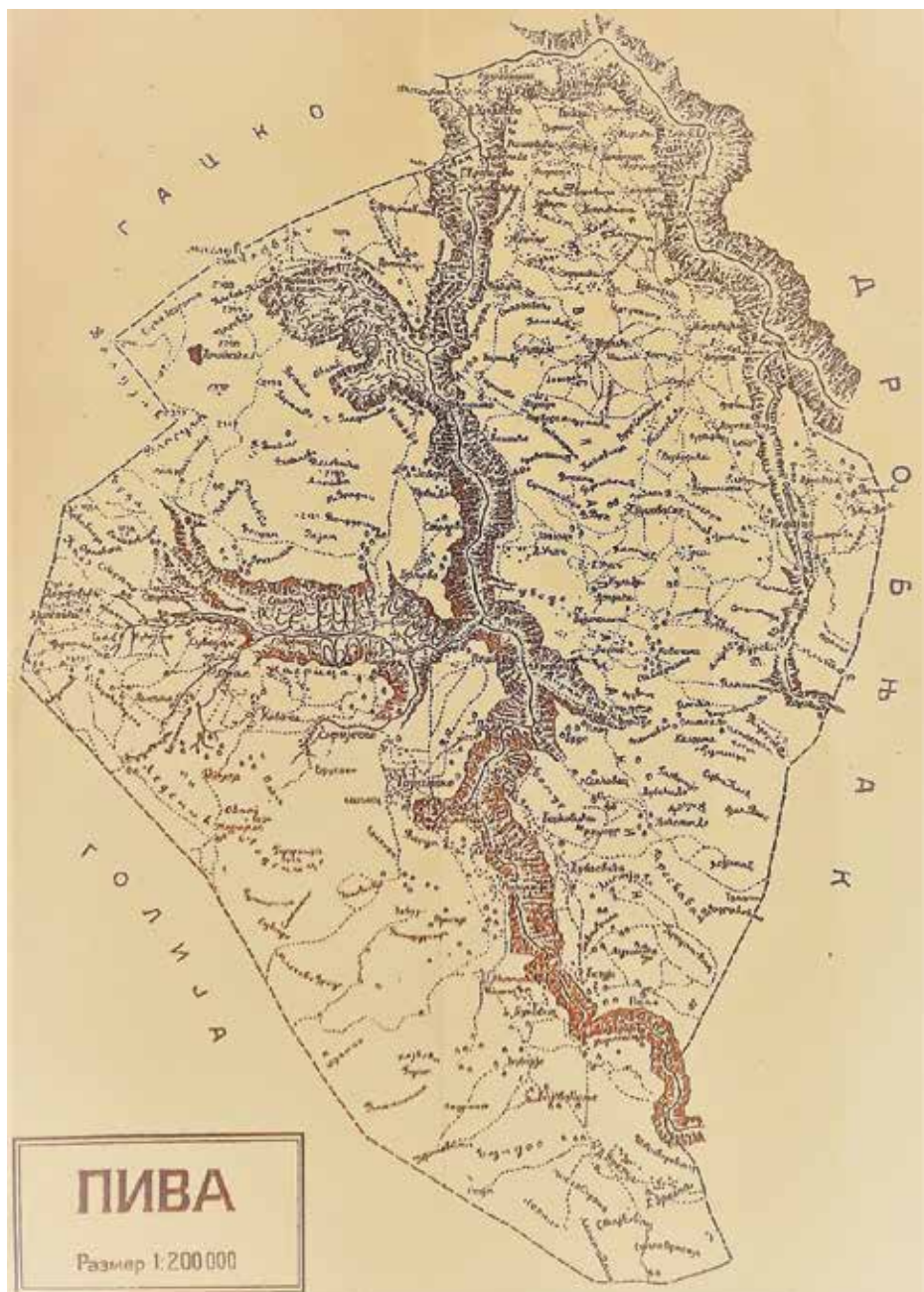
Константин Јиречек у својој књизи о Власима[77] помиње Wlachi Pilatusi (Власи Пилатовци или из Пилатоваца), а Вукадин из Пилатоваца године 1616.[78] завештава запис Манастиру Пиви, сваке године, "старъ уліа" (стар.= 40 ока), и даде вола за уље. Пилатовац је у Опутној Рудини, пограничном крају Пиве, а Пива је између Дробњака, Гацка и Опутне Рудине, па пошто се у ова три краја, који опкољавају Пиву, помињу ти Власи, сточари, можда их је било и по катунима у Пиви. Има насеље Пилатовац на ЈИ од Билеће, до самих Бањана, па можда су и ови Пилатовци издизали на Дурмитор.

Према климатским приликама и траговима виноградарства и воћарства центар српског живља у Пиви у XIV и XV веку била су села Стабна (са засеоцима Седларима и Ковачима.) и Плужине (са Магудамма). Ондашњи засеоци села Стабна: Мутафџије, Туфегџије, Сукнари

и Брашнари[79] данас не постоје. Постоје само селишта и живо народно предање да је тај крај некада био занатски крај у држави Херцега Стјепана и да су се ту израђивали самари, седла, разни алати, "мутафи", оружје, сукно и раша и да се млело жито за потребе Херцега Стјепана, те су им по томе дата имена.

Са навалом Турака у XV веку и са пропашћу Херцегове државе (1482 г.) пивско се становништво проредило и изгубило дотадашњи свој карактер. По сили нагона за самоодржање сточари су у маси, било са стоком, ако им ова није била заплена, било са голим животом, побегли у слободне млетачке и дубровачке крајеве, где су имали доста познаника; а од земљорадника и занатлија иселило се у слободне хришћанске земље било на северу било на западу такође оно што је било богатије и истакнутије. Остало је у Пиви сиромашно сеоско становништво и мале занатлије, и они су се сви прикупили и груписали ради лакшега одржања у кањону Врбнице, око јакних села Стабна и Плужина и у кањону Комарнице и Сињца, око Рудиница и Крушева. Можда је нешто мало становника остало и у селу Мратињу и на Шћепан-Пољу.

Ово заостало пивско становништво било је крајем XV и почетком XVI века врло малобројно и као да има места оно предање међу Пивљанима које каже: да је све данашње пивско становништво постало од два брата, Руђа и Бранила. Оно вели, како је неки паша (дакле у турско време) дошао у Пиву и довео са собом два, ропчета, два брата, Руђа и Бранила. Свештеник "из Поља"[80] откупи од паше та два младића, покрсти их и Бранилу да име Јован а Руђи Никола. Како су у Пиви две главне славе, Св. Јован (7-1) и Св. Никола (6-XII), Пивљани веле: да су од Руђа-Николе сви Никољштаци, а од Бранила-Јована сви Јованштаци.

Према томе су, по њиховом казивању, од Руђа: Гаговићи, Гломазићи, Пејовићи, Крунићи и Сукновићи; а од Бранила: Кулићи, Тадићи, Социце, Топаловићи, Јововићи, Блечићи, Мићановићи, Лучићи, Бакрачи, Гојковићи, Баланцићи и Бајагићи.

Има и друга верзија овога предања, по којој су се преци Руђа и Бранила, одмах после Косовске битке, преселили однекле са Косова или Метохије у Бањане. Пошто су Турци освојили све српске земље, одметне се од султана један Турчин, познат као велики напасник и зликовац. Овај Турчин затражи од Бранила да му пошаље у логор сестру и још неке ствари. То Брани-

ло не учини, него позове Турчина на мегдан и нешто преваром (био му је сасуо пуну торбу "луга" у очи) а нешто окретношћу погуби Турчина. То јунаштво Бранилово дочује султан и из захвалности што је погубио царског одметника да му доста земље да на њу не плаћа данак и да бира земљу где он хоће. Руђо и Бранило пођу из Мостара да траже подесну земљу за себе. Дођу на Поље Невесињско и затим Гатачко, земља им се допадне али ту не остану ("Један је Турчин дао, али ће други узети поље"), него продуже преко Равнога и дођу у долину Врбнице и ту се населе у Магудама, близу данашњег села Плужина.

"Овде су брда и планине, спутно је, а заклоњено од свакога; може нам доћи вруће брашно из млина (близу су млини на Врбници), само дрво пред кућу (водом) и жива риба из воде", говораху они међусобно.

Како су браћа славила исту, славу Св. Јована, њихови се потомци, да би могли долазити о слави једни код других, поделе и Руђини потомци узму за славу Св. Николу, а Бранилови остану при Св. Јовану. Отуда данас сви прави Пивљани, па ма где они били, славе "или Никољдан (6-11) или Јовањдан (7-1).

У току XVI века пивско се становништво подмладило и умножило прираштајем и досељавањем. Пива је остала у залеђу Турака, који су је прошли и отишли ка границама Дубровника, Млечића и Угарске. Била је мирна, те је становништво несметано радило своје послове и напредовало како у земљорадњи тако и у сточарству, јер је све унаоколо било пусто. Обновили су се стари занати и свакој израђевини било је прође, пошто је све што је народ раније имао било пропало и уништено у ратовима и немирима.

После косовске пропасти и првих навала турских, велики број Рашана и људи са Косова и Метохије напуштали су и своје домове:[81] једни се кретали, у мањем броју, ка северу, Београду и Смедереву, а други у већем, ка западу. Од ових који су се кретали ка западу неки су после етапног задржавања у Зети и Далмацији (Аџићи, Љешевевићи, Гаговићи) доспели у Пиву и ту се настанили. Староседеоци су били многобројнији, богатији и етнички јачи од досељеника и ове су у се претопили и наметнули им своје обичаје и славу (Аџићи нпр. напуштају своју славу Велику Госпођу и узимају општу, Св. Јована), али и досељеници уносе у домаће становништво своју физичку снагу, покретљивост и искуство.

Изгледа да се мешавином староседелаца са досељеницима нагло почело увећавати пивско становништво, те већ крајем XVI века, на сто година после пропасти Херцеговине, имамо у Пиви становништво које подиже велику

цркву и даје богате прилоге цркви. "1573 год. подиже манастир на врелу Синцу Саватије, митрополит херцеговачки, а доцније патријарх пећски, отчаством од Пиве, подријеклом Руђић"[82] На 14 година доцније пописа се манастир,[83] а године 1626. пописа се препрата у манастиру Пиви трудом кир-Аврамије игумана и војводе Павла Драшковића и трудом Дуке Вуковића.[84] 1673. године старац Раде и поп Симеун Дучић са синовима Ивом и Јовом и Андрија Радовић са браћом и Лека Мајсторовић и Секулови синови Марко и Бобовац приложише Баре манастиру.[85] Већ 1711. године помиње се као преписач у манастиру Ђакон Василије Пивац.[86] Даље, године 1732. помињу се као сведоци на обнови прилога Бара (напомена 4) мана-

стиру Пиви: кнез Милија Крунић, кнез Вукоман Петровић, Вукоман Вуиновић и кнез Јован Тадић и Вучић Кулић и Петар Кујунџић и Мићан Голианин.[87]

Сачувале су се три тапије на основу којих Манастир Пивски полаже право на земљу звану Бостани у селу Ораху. Тапије су на турском језику: једна из XVI, једна из XVIII а једна са почетка XIX века. Све су три преведене, али врло рђаво. Преводио их је неко ко није добро знао српски, а отштампане у Босанској Вили за годину 1895, на стр. 298. Ове су тапије знатне колико ради своје садржине, у којој се помињу места и имена људи, толико ради расветљења ондашњих административних и политичких прилика. Због тога доносим у напомену прве две тапије у целини а трећу

у изводу.[88]

Сви су ови наводи доказ да се пивско становништво није гасило нити староседелачко прекидало од Немањинскога доба па до наших дана. Било је прилика да се јако смањило, као оно у времену ратова Херцегова Стјепана и његових синова са Турцима, али се затим опет намножавало које прираштајем које досељавањем, те већ у XVII и XVIII веку видимо читаве поворке Пивљана како се селе из Пиве и једни иду у Босну ка Гласинцу и Сребрници, а други у северозападни део београдског пашалука, у Подриње. У Пиви данас има староседелаца 61.2.8% (у Жупи 55.30% а у Планини 59.8%) док у околним племенима - Дробњаку, Никшићу, Голији, Рудинама и Гацку - или има нешто мало староседелаца или их нема никако.

После староседелаца у Пиви има највише Дробњака, 6,29%. Они су сви у селима на Планини (највише их је у Горњим и Доњим Црквицама), а доселили су се већином око средине XIX века, само неки у новије доба. После Дробњака долазе по броју Гачани, са 5,68%, па онда досељеници из Старе Црне Горе, са 5,28%. Има пет породица са 12 кућа за које се зна да су досељеници, али се "не зна одакле су". Оне су бесумње своју кућу и огњиште напустиле због каквог кажњивог дела, па да не би нова средина сазнала ко су и шта су, оне су криле у почетку своје порекло, а доцније се то и заборавило, те њихови потомци заиста и не знају откуда су им стари дошли.

Пада у очи да у Пиви има много презимена, иако у њој има доста староседелаца. Тако није у осталим племенима. Свакако је тако у Пиви зато што су Пивом Турци дуго управљали и што је у њој било доста чифчија, те је турски начин прављења презимена, да се деца презивају по оцу, преовладао и потиснуо стара презимена.

Поименични преглед порекла данашњих родова и породица у Пиви

Име породице	Слава	Данашње место становања у Пиви и са колико кућа	Свега	Ко су по пореклу; староседеоци или досељеници
Авдићи	муслимани	Божуров До у кањону Таре	3	досељеници из Златнога Бора иза Таре
Апрцовићи	св. Илија	Осојни Орах 13, Миљковац 3	16	досељеници с Чева од Гардашевића
Араповићи	муслимани	Божуров До	1	досељеници из Азије пре 45 година
Ацићи	св. Јован	Лисина 20, Плужине 6w, Милошевићи 4, Брљево 5, Седлари 10, Горанско 5, Војиновићи 3	54	досељеници из Метохије или са Косова; дошли преко Бањана матица у Пиви: Лисина
Бабићи	св. Стефан	Д. Црквица 3	3	старосед. из Бабића
Бајагићи	св. Јован	Зуква 21, Стубице 2, Г. Црквице 1	24	старосед. мат. Зукве
Бајовићи (Чепури)	св. Никола	Рудинице 2, Безује 6	8	старосед. у Рудиницама и непосредни потомци Баја Пивљанина
Бакрачи	св. Јован	Горанско са Сињцем 26	26	стар. матица Сињац
Баланцићи	св. Јован	Плужине 6, Херцегове Стране 7	13	матица Плужине
Батурани	св. Трипун	Црна Гора 6, Недајно 1, Бабићи 1	8	из Дробњака од Бадњара из Тепаца
Бауцале	св. Ђорђе	Г. Црквице-Никовићи 4	4	старинци из Пивске Жупе
Бјелаковићи	св. Јован	Херцегове Стране 4	4	из Гацка од Слијепчевића
Благојевићи	св. Ђорђе	Буковац 56, Г. Брезна 6, Д. Рудинице 2	64	из Гацка
Блечићи	св. Јован	Сељани 24	24	староседеоци
Богдановићи	св. Јован	Пишче 14	14	стар. матица Плужине
Бојати	св. Ђорђе	Г. Црквице-зас. Бојати 13, Д. Цркв. Оцића Главница 2	15	из Дробњака од Јауковића
Бошњаци	св. Лука	Безује 10	10	са Заграда из Жупе Никшићке
Бучалине	св. Никола	Миљковац 1	1	старинац
Варези	св. Никола	Смријечно 5	5	доселили се на мираз, по свој прилици из Дробњака
Васовићи	св. Аранђе	Будањ 7, Брљево 13	20	из Бањана из с. Петровић
Верговићи	св. Јован	Лијећевина-Бријег 1	1	од Делића из Борковића
Веруси	св. Лука	Мратиње 1	1	од Пријепоља
Војводићи	св. Лука	Г. Црквице 4	4	Требјешани
Војиновићи	св. Јован	Војиновићи 12	12	стар. матица Плужине
Вранићи	св. Јован	Жеично (Д. Цркв.) 3, Поље (Д. Цркв.) 4	7	из Дробњака
Врачари	св. Никола	Безује 9, Г. Брезна 2 Г. Црквица-Шарићи 4	15	од Гаговића
Вуковићи	св. Аранђе	Мратиње 15, Пишче 9, Заграђе 3, Папратиште 7, Шћепан Поље 6	40	с Чева из Црне Горе матица Мратиње
Вукосављевићи	св. Јован	Сељани 8	8	староседеоци
Гаговићи	св. Никола	Безује 21	21	од Призрена, матица Крушево
Гашићи Гашовићи	св. Ђорђе	Д. Црквице-Поље 4 Д. Црквице-Поље 11	15	из Дробњака из Тушине од Церовића
Гвоздени	св. Никола	Заграђе (Д. Цркв.) 2	2	из Дробњака
Гломазићи	св. Никола	Д. Руднице 12	12	староседеоци
Говедарице	св. Никола	Смријечно 1, Јасен (зас. Стабна) 1	2	из Гацка
Гогићи	св. Ђорђе	Г. Руднице 7	7	Дробњаки из Ибарског Колашина
Гојковићи	св. Јован	Плужине 4	4	староседеоци
Голубовићи	св. Никола	Присојни Орах 22, Лисина 1	23	староседеоци
Гругревићи	Шћепан дан	Равно	4	од Гацкога
Греда	св. Арханђе	Кулићи 1	1	уста из Мостара (1875)
Грубачи	св. Ђорђе	Д. Црквице 7, Лијећевина	11	из Дробњака
Гутовићи	св. Никола	Г. Рудинице 7	7	староседеоци
Давидовићи	Срђев-дан	Недајно 3, Бендове Луке (Бријег) 1	4	дошли на мираз пре 70 год. из преко-Таре
Дакићи	св. Јован	Црна Гора 31	31	староседеоци од Тијанића из Стабана
Дамљановићи	св. Никола	Д. Рудинице 5	5	староседеоци
Делићи	св. Јован	Борковићи 17	17	староседеоци, матица Крушево или Плужине
Добриловићи	св. Лука	Пишче 8, Горанско 1	9	староседеоци, матица Плужине
Додери	св. Ђорђе	Равно	15	из Попова, други из Хлога (Херцеговина)
Дондићи	св. Ђорђе	Војиновићи 7	7	из Попова, матица Плужине
Дубљевићи	св. Ђурђиц	Дубљевићи 28, Пирни До 2	30	из Дуба-Бјелице у Црној Гори

Дуруговићи	св. Арханђео	Д. Брезна 15	15	из Шипачна, старином с Чева
Ђајићи	св. Никола	Стабна 1	1	ушаш из Херцеговине
Ђаковићи	св. Јован	Плужине 1	1	староседелац
Ђапићи	св. Јован	Милошевићи 6	6	из Никшића дошли пре 70 година
Ђачићи	св. Никола	Руднице 4	4	род (с Николићима из Г. Рудница)
Ђикановићи	св. Никола	Г. Руднице 12, Г. Брезна 3	15	староседеоци у Рудницама
Ђођићи	св. Јован	Милошевићи 8, Будан, 6	14	из Јасена из Гацка
Ђукићи	св. Ђорђе	Д. Црквце 3	3	досељени по причању њих самих из Пошћења из Дробњака
Ђурковићи	св. Никола	Г. Брезна 16	16	из Кула од Прекића
Ђарковићи	св. Јован	Недајно 17	17	староседеоци, по неким преци из Гацка
Ђивковићи	св. Ђорђе	Г. Црквце 11, Д. Црк. 4, Заграђе 3	18	из Дробњака из Тушине
Ђудовићи	св. Јован	Стубица	6	староседеоци
Ђукановићи	муслимани	Божурев До (Д. Црк.) 7	7	из Таре
Ђивановићи	Миолдан	Доње Црквце 3, Лиқића До 1	4	из Ограђенице из Таре
Ђанковићи	св. Никола	Црна Гора 5	5	из Дробњака (из Тепаца)
Ђаредићи (Мирићи)	св. Никола	Г. Руднице 2	2	староседеоци
Ђовићевићи	св. Јован	Бајово Поље 1	1	из Ораха-Пив. Жупа
Ђововићи	св. Јован	Бајово Поље 23, Забрђе 25	48	од Тадића са Смријеч.
Ђојићи	св. Јован	Пишче 6, Заграђе 1	7	стар. матица Плужине
Ђокановићи	св. Ђорђе	Трса 22, Г. Црквца 1	23	из Бањана звали се Којовићи
Ђоковићи	св. Јован	Заграђе 1, Војиновићи 4, Пирни До 2, Г. Брезна 2	9	старином из Бањана
Ђандићи (Шужићи)	св. Никола	Стабна 14	14	староседеоци род Којовића и Пејовића
Ђарабасили	св. Никола	Г. Црквце 7	7	од Николића из Рудин.
Ђецојевићи	св. Јован	Пирни До (Боричје) 17	17	старином из Бањана
Ђежевићи	св. Ђорђе	Г. Црквце 14, Ђендове Луке 1	15	из Дробњака
Ђокановићи	св. Арханђео	Мратиње 1, Г. Цркв. 1	2	старосед.-Мратиње
Ђопривице	св. Никола	Недајно 14	14	из Бањана од Коприв.
Ђостићи	св. Трипун	Жеично 1	1	староседелац
Ђостићи	св. Илија	Смријечно 4	4	досељеници не зна се одакле
Ђраљачићи	св. Ђорђе	Трса 2	2	од Јокановића
Ђрунићи	св. Никола	Д. Унач 23, Г. Унач 3, Лисина 1	27	староседеоци род са Пејовићима
Ђужићи	св. Јован	Брљево 3	3	старином из Бањана
Ђулићи	св. Јован	Кулићи 9, Д. Цркв. 5 Присојни Орах 4	18	староседеоци матица Присојни Орах
Ђечићи	св. Арханђео	Борковићи 1	1	ушаш од Мостара
Ђикићи	св. Ђорђе	Црквце-Лиқића До 3	3	из Дробњака од Церовића
Ђондровићи	св. Јован	Борковићи 5	5	ставросед. од Радовића матица Крушево
Ђубурићи	св. Никола	Плужине 2, Горанско 1	3	из Рудина у Голији, старином од Вујачића са Грахова
Ђучићи	св. Јован	Горанско са Сињцем 16	16	староседеоци-Сињац
Ђешевевићи	св. Јован	Будањ 1, Брљево 10, Горанско 4	15	из Метохије матица Гусић у Жупи
Ђазићи	св. Јован	Недајно 9	9	од Ацића из Лисине
Ђаловићи	св. Јован	Плужине 5	5	староседеоци
Ђандићи	св. Ђорђе	Г. Црквце-Никовићи 1	1	старином од Требиња од Ђурића
Ђаџари	св. Јован	Плужине 5	5	Досељеници из Босне
Ђиличићи	св. Никола	Г. Унач 4	4	од Крунића
Ђилићи	св. Ђорђе	Плужине 1	1	из Фоче (1882)
Ђарковићи	св. Јован	Горњи Унач 3	3	стар. мат. Плужине
Ђитрићи	св. Ђорђе	Мратиње 8, Д. Цркв. 8, Г. Црквце 4		од Огњеновића из Мратиња
Ђићановићи	св. Јован	Пирни До 7, Горанско 10	17	стар. мат. Горанско
Ђостићи	св. Ђорђе	Д. Црквце-Поље 1	1	из Требиња
Ђумини	св. Ђорђе	Црна Гора 11	11	из Дробњака
Ђедићи	св. Јован	Брезна 3, Борковићи 23	26	староседеоци; по неким од Копривица
Ђиковићи	св. Лука	Г. Цркв. 8, Д. Цркв. 1	9	Требјешани
Ђиколићи	св. Никола	Г. Руднице 8	8	староседеоци

Ниношевићи	св. Јован	Плужине 1	1	староседеоци
Нишићи	св. Ђорђе	Д. Црквце 2	2	не зна се одакле су; по некима из Дробњака
Огњеновићи	св. Ђорђе	Мратиње 13, Г. Цркв. 3	16	старосед; по некима старином из Бањана
Огризовићи	св. Никола	Г. Црквце-Никовићи 1	1	из Невесиња
Оџићи	муслимани	Д. Црквце-Оџића Главца 3	3	испреко Таре
Пантовићи	св. Арханђе	Мратиње 1, Д. Цркв. 5	6	старосед. из Мратиња, од Вуковића
Пантовићи	св. Никола	Безује 6	6	од Врчара из Безуја
Патићи	Срђев дан	Г. Црквце 2	2	иза Таре (1882)
Пејовићи	св. Никола	Миљковац 24, Осојни Орах (под презименом Ђукова) 9	33	староседеоци
Пјешчићи	Шћепандан	Равно 22	22	из Херцеговине
Плошчићи	св. Ђорђе	Г. Црквине (Кнежевићи) 1	1	од Додера из Гацка
Полексићи	св. Јован	Дубљевићи 5	5	старином из Бањана
Поповићи	св. Ђорђе	Д Црквце 20	20	од Скадра
Поповићи	св. Никола	Г. Црквце 3	3	од Плеваља
Продани	св. Јован	Стабна 2, Ковачи (зас.) 1	3	досељеници
Радовићи	св. Јован	Борковићи 20, Бабићи 3	23	стар. род с Делићима
Радовићи	св. Јован	Мратиње 5, Д. Црквце 15 Милошевићи 1	21	род с Чавићима с Пишча
Радојевићи	св. Арханђе	Г"Брезна 14	14	с Чева из Црне Горе
Радојичићи	св. Јован	Стабна 5, Ковачи зас. Стабна 8	13	староседеоци
Ранчевићи	М. Госпођа	Д. Црквце-Бабићи 2	2	из Озринића-жупа Никшићска
Ристићи	св. Никола	Миљковац 2	2	из жупе Никшићске
Ровићи	св. Ђорђе	Д. Црквце-Поље 4	4	од Кнежевића из Г. Црквица
Ружићи	св. Ђорђе	Милошевићи 6	6	из Гацка, дошли пре 110 год.
Секуловићи	св. Јован	Сељани 14	14	староседеоци
Симуновићи	св. Јован	Стубица 21	21	староседеоци
Смајићи (Осмајић)	св. Јован	Милошевићи 20	20	староседеоци
Социце	св. Јован	Плужине 2, Горанско 1	3	стар. мат. Плужине
Сукновићи	св. Никола	Стабна-засел. Јасен 12	12	староседеоци
Тадићи	св. Јован	Смријечно 41, Стабна 1	42	староседеоци
Таловићи	св. Никола	Борковићи 1	1	од Радовића с Борковића
Таушани	св. Јован	Безује 4	4	од Врчара
Тијанићи	св. Јован	Стабна 7, Ковачи (зас. Стабна) 10. Стубица 1	18	староседеоци
Тодоровићи	св. Арханђе	Д. Брезна 9	9	из Шипачна од Никшића
Томчићи	св. Јован	Црна Гора 15	15	од Аџића из Лисине
Топаловићи	св. Јован	Плужине 3	3	староседеоци
Трипковићи	св. Јован	Пишче 9, Орах Присојни 1	10	стар. мат. Плужине
Ћуфегџићи	св. Јован	Стабна 10	10	староседеоци
Ћаласани	св. Ђорђе	Мратиње 20, Г. и Д. Цркв. 5, Брљево 10	35	старином из Сарајева матица Лузатина
Ђоровићи	Шћепандан	Равно (досељени из Херцеговине)	4	дос. не зна се откуда
Ђурчићи	св. Ђорђе	Жеично 5	5	по некима су од Продана иа Стабна
Ушћумлићи	св. Јован	Г. Унач 4, Недајно 2, Д. Цркв.-Бријег 3	9	од Аџића
Чавићи	св. Јован	Пишче 6	6	старосед. из Плужина
Џицимили	св. Ђорђе	Столац 25, Пишче 5, Пирни До 2, Г. Цркв. Шарићи 10, Плуж. 2	44	старин. из Б. Котор.
Шабановићи	муслимани	Д. Цркв.-БожуревДо 1	1	испреко Таре
Шаиновићи	муслимани	Д. Цркв.-БожуревДо 3	3	од Невесиња
Шарци	св. Јован	Недајно 10, Стабна заселак Орах Осојни 1	11	од Радојичина из Стабана
Шашовићи	св. Јован	Војиновићи 6	6	од Војиновића
Шимуни	св. Арханђе	Мратиње 5, Брљево 3	8	од Вуковића из Мрат.
Шипчићи	св. Игњатије	Црна Гора 21, Пирни До 3	24	старином из Кнеж. Дола у Рудинама
Шкиљевићи	св. Јован	Пирни До 2	2	из Бањана од Пејовића
Шумићи	св. Никола	Стабна-засел., Јасен 5	5	староседеоци
Шућури	св. Никола	Г. Рудинице 3	3	досељени ^[89]

ISSN 2536-5711

9 772536 571002 >

e-mail: rijec.pive@gmail.com